

arbeids- og Inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 dept
0030 Oslo

Trondheim 12.01.10

HØRINGSSVAR FRA NTL SENTRALFORVALTNINGEN – OPPFØLGING AV AVTALE OM OFFENTLIG TJENESTEPENSJON OG AFP I OFFENTLIG SEKTOR

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AiD) har lagt fram sin tolkning av avtalen mellom partene om tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor inngått i mellomoppgjøret 2009.

Dette må leses som AiDs tolking som fremstår som så ufordelaktig for arbeidstakerne som mulig og i strid med avtalen. Vi forutsetter at alle parter tolking av hva en ble enige om vil bli lagt til grunn og at ikke regjeringen og Stortinget skal avgjøre hva som er riktig tolkning av avtalen. Vi vil også hevde at der avtalen ikke sier noe, skal dagens regler beholdes.

Vi er enige med departementet i deres tolkning når det gjelder levealdersjustering av AFP og særaldersgrenser som ikke skal levealdersjusteres før ved 67 år.

Høringsnotatet tar bare for seg tilpasning av regelverket for årskullene fram tom. 1953. Disse årskullene vil gå av med pensjon med utgangspunkt i gammel opptjeningsmodell i folketrygden. Departementet påpeker at innføring av ny opptjeningsmodell for øvrige årskull fordrer ytterligere endringer av regelverket. Men selv om denne høringen bare omfatter noen få årskull, fastsetter notatet viktige retningslinjer for hvordan departementet tolker avtalen fra mellomoppgjøret. Dette vil påvirke det videre arbeidet med tilpasning og vil berøre alle pensjonister uavhengig av fødselsår.

Vi legger merke til at på flere områder velger AiD å legge seg på tolkninger som i praksis undergraver viktige rettigheter for kommende pensjonister, tolkninger som de i utgangspunkt vet går på tvers av fagbevegelsens. Det blir mer og mer opplagt at det bare var fagbevegelsen som ikke kunne ta omkamp på elementer i pensjonsreformen, mens regjering, departement, inkl. arbeidsgiver tar omkamper hele tiden.

Grunnlovsvernet, levealderjustering og delingstall/forholdstall.

Grunnlovens § 9 sier: "Ingen lov maa gives tilbagevirkende Kraft" og i tillegg kan vi vise til Grunnlovens § 105 som sikrer eiendomsrett, også til opptjente rettigheter.

I avtalen fra lønnsoppgjøret skal levealdersjustering innføres slik at grunnlovsvernet ivaretas.

”Det gis en individuell garanti for opptjente rettigheter i tjenstepensjonsordningene pr. 1. januar 2011 som sikrer at medlemmer av offentlige tjenstepensjonsordninger med 15 år eller mindre igjen til 67 år er sikret 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved 67 år etter 30 års opptjening”

AiD tolker dette slik at grunnlovsvernet mot levealdersjustering begrenses til en individuell garanti om maksimalt 66 % av pensjonsgrunnlaget. Levealdersjusteringen skal ellers gjennomføres fullt ut. På denne måten reduseres verdien av garantien mot levealdersjustering til bare å få effekt for de som ved en konkret utregning av pensjon kommer *under* 66 %.

For det store flertall vil levealdersjustering slå inn med full effekt fordi de fleste offentlige pensjonister har store fordeler av samordningen av tjenstepensjon med pensjon fra folketrygden både når det gjelder grunnpensjon og tilleggspensjon.

AiDs tolkning av avtalen betyr at all pensjon ut over 66 % av sluttlønn kan forsvinne som følge av levealdersjusteringen.

Dette er en uthuling av grunnlovsvernet.

Departementets tolkning av avtalen på dette punkt er klart i strid med den tolkning fagbevegelsen har lagt til grunn. I Unios notat om meklingsresultatet skriver de at: ”Meklingsprotokollen sier at ”Leveladersjustering i dagens offentlige tjenstepensjonsordning gjennomføres slik at grunnlovsvernet ivaretas”. Denne setningen må leses alene og må vurderes særskilt. Den innebærer at opptjente rettigheter i bruttoordningen per 1. januar 2011 ikke kan reduseres ved levealdersjustering. Det samme kan sies om oppsatte rettigheter fra før 2011.”

Dette er vi helt enige i og mener det er en helt rimelig tolkning av avtalen også sett i lys av de juridiske vurderinger av grunnlovsvernet som ble lagt til grunn ved forhandlingene våren 2009. Unio siterer fra Justisdepartementets Lovavdelings notat til AiD der det bl.a. heter: ”Med sikte på ytelser som er omfattet av bruttogarantien etter ordningene med offentlig tjenstepensjon, er det etter vårt syn grunnlag for følgende konklusjoner: Selv nokså beskjedne reduksjoner i de årlige pensjonsutbetalingene som følge av innføring av en ordning med delingstall (forholdstall i offentlig pensjon. Vår mrk), vil som utgangspunkt komme i strid med Grunnlovens § 97. Så lenge grunnlovsvernet er så sterkt som antydnet i drøftelsene foran, finner vi det vanskelig å sondre mellom større og mindre tap, eller om opptjeningen har skjedd i en periode langt tilbake i tid eller kort tid før nyordningen trer i kraft. Vi utelukker likevel ikke at det i større utstrekning er anledning til å gjøre inngrep overfor personer som har lang tid igjen til pensjonsalder.”

En rimelig tolkning av grunnlovsvernet er at all opptjening før 1/1 – 2011 må beholdes uavkortet av levealdersjusteringen.

Regulering av alderspensjon og AFP

Et av de viktigste elementene i pensjonsreformen er at løpende pensjon ikke lenger skal reguleres opp med lønnsvekst, men med lønnsvekst minus 0,75 %, sk ny indeksering

AiD foreslår i høringsnotatet at AFP skal reguleres på samme måte som alderspensjon fra folketrygden:

”Regulering av AFP i offentlig sektor er ikke omtalt verken i pensjonsforliket eller avtalen i lønnsoppgjøret. Siden AFP er en pensjon under utbetaling, mener departementet at det er naturlig at AFP reguleres på samme måte som alderspensjon fra folketrygden og tjenstepensjon under utbetaling. Dette innebærer for øvrig at AFP i offentlig sektor vil reguleres på samme måte som AFP i privat sektor, jf. Prop. 17 L (2009-2010).”

Vi vil på det sterkeste hevde at dette ikke er en selvfølge slik AiD hevder. I avtalen mellom partene står det om AFP at:

”Dagens regler for offentlig tjenstepensjon (bruttoordningen) og AFP i offentlig sektor videreføres med nødvendige tilpasninger til innføring av fleksibel alderspensjon i folketrygden fra 2011 og med de tilpasninger som følger av Stortingets vedtak fra mai 2005”

AFP er en avtalefestet ytelse og ikke en del av pensjonsordningen. Departementet foreslår en forringelse av verdien av en avtalt ytelse som vi har forhandlingsrett på og som ikke er noen nødvendig tilpasning til Stortingsvedtaket fra 2005. Det er også alvorlig at AiD foreslår at pensjonsgrunnlaget skal reguleres som pensjon under utbetaling.

Pensjonsgrunnlaget reguleres ned ved avgang med AFP

Et av de viktigste elementene i dagens AFP er at en fortsatt har pensjonsopptjening i folketrygden mens en er AFP-pensjonist, dvs. at en kan gå av med AFP uten at framtidig alderspensjon svekkes. I dag reguleres pensjonsgrunnlaget også etter avgang med AFP likt med G-reguleringen og i prinsippet likt med lønnsveksten i samfunnet.

AiD foreslår å endre dette. De skriver bla.:

”Det er naturlig å regulere pensjonsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen for personer som har tatt ut AFP på samme måte som for personer som mottar alderspensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning, dvs. med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 prosent. Dette innebærer at dagens opplegg videreføres, dvs at pensjonsgrunnlaget i tjenstepensjonsordningen reguleres på samme måte som AFP-pensjonen i perioden som AFP-pensjonist.”

Det framstilles her som om det er en videreføring av eksisterende praksis at pensjonsgrunnlaget skal reguleres på samme måte som AFP-pensjonen i perioden som AFP-pensjonist, men dette betyr i realiteten en betydelig svekkelse av pensjon fra 67 år hvis man går av med AFP. Dette tapet vil følge personen hele resten av pensjonisttilværelsen og representerer en betydelig svekkelse av AFP-avtalen i forhold til dagens praksis.

Pensjonsopptjening ved videre arbeid

Et sentralt element i pensjonsreformen er at den skal motivere til fortsatt yrkesaktivitet. To sentrale grep skal sikre det; ingen avkorting av pensjon i forhold til arbeidsinntekt samt muligheten for å øke eget pensjonsgrunnlag og derved pensjon ved fortsatt inntekt helt opp til 75 år. I avtalen fra mellomoppgjøret står det:

”Det gis anledning til å kompensere for levealdersjusteringen av tjenstepensjonen ved å stå i stilling ut over 67 år.”

I høringsnotatet fra AiD begrenses denne muligheten fordi det foreslås at det ikke skal være mulig å tjene opp tjenestepensjon til et høyere grunnlag enn basispensjon, dvs dagens tjenestepensjonstillegg før levealdersjustering. Samtidig foreslås det at samordningsfradragene skal kunne øke ved at de faktisk skal deles med forholdstallet også når dette er under 1, dvs. at beløpet øker.

Høringsnotatet sier:

”Departementet foreslår at muligheten for å kompensere for levealdersjusteringen gjennomføres ved at en benytter forholdstallene i folketrygden også ved uttak etter 67 år, men likevel *slik at tjenestepensjonen før samordning ikke kan bli høyere enn 66 prosent av pensjonsgrunnlaget*. Siden tjenestepensjonsordningene i offentlig sektor skal videreføres som bruttoordninger, mener departementet at samordningsfradragene ikke kan begrenses på samme måte som bruttopensjonen ved uttak etter 67 år. ... Dermed blir det samsvar mellom samordningsfradragene og den folketrygden som vedkommende får utbetalt.”

AiDs forslag innebærer at brutto tjenestepensjon ikke skal kunne deles på forholdstall lavere enn 1,000 og at store deler av gevinsten en får fra folketrygden samordnes bort.

Dette er helt uakseptabelt. Vi oppfatter dette som en form for straffereaksjon overfor framtidige pensjonister fordi departementet er misfornøyd med at avtalen ble som den ble.

Uførepensjon til 67 eller 70?

Uførepensjon mottas i dag til 70 år i tjenestepensjonsordningen. Det foreslås i ny uførepensjonsordning i folketrygden at uførepensjon fortsatt skal reguleres med lønnsveksten. I høringsnotatet ber departementet om høringsinstansenes syn på å regulere offentlig uførepensjon som alderspensjon under utbetaling, dvs. lønnsvekst – 0,75 %. De skriver:

”For å oppnå mest mulig likhet i reguleringen av ytelser fra folketrygden og tjenestepensjonsordningene, kan det stilles spørsmål ved uføre- og etterlattepensjoner i tjenestepensjonsordningene skal reguleres med lønnsveksten fram til 67 år, og deretter reguleres som alderspensjon under utbetaling...”

I praksis betyr det å regulere uførepensjon som alderspensjon fra 67 år en ytterligere svekkelse av uførepensjonen og dette ønsker vi ikke.

Levealdersjustering av barnetillegg

AiD foreslår at barnetillegget i den offentlige tjenestepensjonen skal levealdersjusteres:

”Forsørger medlemmet barn under 18 år, skal det for hvert barn ytes et barnetillegg på 10 prosent av alderspensjonen etter levealdersjustering. Alderspensjonen med barnetillegg må likevel ikke overstige 90 prosent av pensjonsgrunnlaget etter levalderjustering når pensjonen er beregnet etter full tjenestetid. Er pensjonen beregnet etter redusert tjenestetid, skal det foretas en forholdsmessig avkortning.”

Dette er ikke et spørsmål som er omtalt i avtalen om videreføring av offentlig tjenestepensjon og er derfor ikke avtaleregulert, så det er smålig og helt forkastelig at departementet legger opp til å redusere en ytelse som skal lette forsørgelse av barn under 18 år.

Samordning av offentlig tjenstepensjon med privat AFP

Høringsnotatet foreslår at offentlig tjenstepensjon skal samordnes med privat AFP. Dette er primært relevant for pensjonister som har en oppsatt rett til tjenstepensjon fra tidligere offentlig arbeidsgiver. Forutsetningen for å få AFP-tillegget er ansettelse hos en arbeidsgiver med tariffavtale og derved rett til AFP på uttakstidspunktet. Ingen har med seg rett til AFP-tillegg fra tidligere ansettelse i privat sektor hvis en er ansatt i offentlig sektor på uttakstidspunktet for alderspensjon. Høringsnotatet begrunner dette standpunktet med at hvis en får både AFP og tjenstepensjon uten samordning vil en kunne få dobbelt uttelling for årene i offentlig sektor: ”Tjenstepensjonene i offentlig sektor skal videreføres som bruttoordninger ... skal også hovedreglene for samordning videreføres. Departementet mener både hensynet til størst mulig grad av videreføring av dagens regelverk for de offentlige tjenstepensjonsordningen og utformingen av den nye AFP-ordningen i privat sektor, tilsier at offentlig tjenstepensjon fortsatt skal samordnes med AFP i privat sektor. Siden alle inntektsår gir opptjening av privat AFP, vil de årene en har jobbet i offentlig sektor både gi opptjening av privat AFP og offentlig tjenstepensjon.”

Gjennomføres dette kan det svekke verdien kraftig av en oppsatt rett fra offentlig tjenstepensjonsordning, også i forhold til en eventuell fripolise fra en privat tjenstepensjon. På denne måten undergraves verdien av oppsatt rett fra offentlig tjenstepensjon på en måte som ikke skjer med fripolise fra tilsvarende tidligere ansettelse i privat sektor. Den såkalte dobbelte uttelling har i praksis alle som jobber i privat sektor og har tjenstepensjonsordning i tidligere arbeidsforhold.

Konklusjon

Høringsnotatet er et angrep på flere sentrale elementer i dagens AFP og tjenstepensjonsordning og i strid med avtalen mellom partene fra mellomoppgjøret i 2009.

Fagbevegelsen har godtatt ny indeksering av alderspensjon samt levealdersjustering begrenset av grunnlovsvernet. Vi har aldri godtatt indeksering av AFP før 67 år. AFP er avtalefestet og indeksering av AFP er heller ikke del av stortingsforliket. Samordningsreglene i dagens ordning må beholdes fordi de fungerer utjevne og solidarisk og gir mest til deltidstilsatte og de med lav opptjening i Folketrygden.

Følgende må avvises:

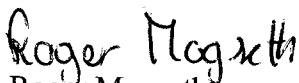
1. Forslaget om å svekke samordningsfordelen i dagens tjenstepensjonsordning. Grunnlovsvernet må gjelde alle opptjente rettigheter fram til 1.1.2011, også samordningsfordelen.
2. Forslaget om å begrense grunnlovsvernet mot levealdersjustering til en garanti om 66 % av pensjonsgrunnlaget i pensjon. Grunnlovsvernet må omfatte all opptjent pensjon før 1/1 – 2011 og dette skal ikke levalderjusteres.
3. Forslag om at de som går av med AFP ikke skal få sin tjenstepensjon beregnet som om de fortsetter i arbeid til 67 år.

4. Forslaget om at AFP under utbetaling skal indekseres. AFP må, som i dag, reguleres med lønnsvekst.
5. Forslaget om å indeksere pensjonsgrunnlaget i perioden som AFP-pensjonist. Pensjonsgrunnlaget må, som i dag, oppjusteres med lønnsvekst.
6. Forslaget om å begrense muligheten for å kompensere for levealdersjustering ved at en ikke skal kunne dele basispensjon med forholdstall lavere enn 1. Dette innebærer en urimelig begrensning av de mulighetene for å kompensere for levealdersjustering som ligger i avtalen fra våren 2009.
7. Spørsmål om å begrense reguleringen av offentlig uførepensjon med lønnsvekst til 67 år, ikke til 70 år, som i dag og forslag om å redusere ytelser som skal lette forsørgelse av barn under 18 år.

I avtalen mellom partene fra mellomoppgjøret 2009 ble det slått fast at brutto tjenstepensjon og AFP skal videreføres. Vi aksepterer ikke forsøk på å svekke eller undergrave denne avtalen.

Vi er klare til omkamp for å forsvare våre tjenstepensjoner og AFP hvis det skulle bli nødvendig.

Med hilsen

Roger Mogseth

Leder

Fagforbundet Ingeniørvesenets arbeiderforening